Gemeente Midden-Delfland

Anna van Raesfeltstraat 37, Postbus 1, 2636 ZG Schipluiden
T (015) 380 41 11, F (015) 380 99 92
E gemeente@middendelfland.nl, I www.middendelfland.nl

Aan de leden van de gemeenteraad

Ons kenmerk 0000334324
Uw brief van 23 januari 2023

20 FEB 2023

Onderwerp
Vragen op grond van RvO artikel 42 - Moestuinderij en proces Omgevingsvisie 2.0

Datum
14 februari 2023

Geachte raadsleden,

Op 23 januari 2023 heeft het lid van de CDA-fractie, mevrouw V. van 't Westeinde op grond van artikel 42 van het Reglement van Orde schríftelijke vragen gesteld over Moestuinderijen en het proces Omgevingsvisie 2.0. In deze brief leest u onze antwoorden.

Vraag 1
Klopt het dat het college een positieve grondhouding heeft ten opzichte van initiatieven zoals de moestuinderij?

Antwoord
Ja, de mogelijkheden voor initiatieven als een moestuinderij zijn ook vastgelegd in de regels van het bestemmingsplan over nevenactiviteiten bij grondgebonden melkveehouderijen (zie vraag 2). Het bestemmingsplan biedt ontwikkelmogelijkheden voor grondgebonden melkveehouderijen door de ruime bouwvlakken op de verbeelding.

Dit soort initiatieven kan een goede aanvulling vormen op de bedrijfsvoering van grondgebonden melkveehouderijen in onze gemeente. Een moestuinderij en / of een boomgaard als een vorm van gemeenschapslandbouw past goed bij onze gemeente als het gaat om een kleinschalige nevenactiviteit bij een grondgebonden melkveehouderij.

Als een moestuinderij en / of boomgaard verantwoord wordt ingepast, ingericht en beheerd, kan dit kansen bieden voor het Bijzonder Provinciaal Landschap. Hierbij dient rekening te worden gehouden met de volgende onderwerpen:

a. Duurzaam Boer Blijven: initiatieven leiden niet tot het opdrijven van de prijs van agrarische gronden. De melkveehouderij is namelijk gebaat bij een lagere economische waarde van die gronden;

b. Water en Bodem: hierbij gaat het om het vasthouden van water in relatie tot het risico van bodemdaling, veenoxidatie, uitstoot van broeikasgassen en wateroverlast. Het uitgangspunt dat water en bodem sturend zijn in de ruimtelijke ordening van Nederland wordt bevestigd in de recente kabinetsbrief over dit onderwerp. Het telen van groenten in veenweidegebieden voldoet niet aan dit uitgangspunt, omdat hiervoor een lager waterpeil nodig is en voor het voorkomen van wateroverlast een hogere inundatienorm geldt;

FSC MIX Van verantwoorde herkomst FSC® C017135

c. De ambitie voor de ruimtelijke kwaliteit van het landschap: het behoud van het open basiskarakter van het veenweidelandschap;

d. Natuurbescherming en biodiversiteit: initiatieven mogen niet ten koste gaan van het weidevogelareaal of leiden tot verstoring van de rust in de polder. Voor de weidevogelstand in het algemeen en het broedsucces van de grutto in het bijzonder is meer kruidenrijk en insectenrijk weiland nodig met een hoge(re) waterstand.

e. Verkeer en parkeren: initiatieven hebben een kleine verkeersaantrekkende werking en voorzien in voldoende parkeergelegenheid voor auto's en fietsers van medewerkers, vrijwilligers, leden en andere bezoekers.

Vraag 2
Wat vindt het college van de suggestie van de Midden-Delfland Vereniging om initiatieven, zoals een moestuinderij of boomgaardje, toe te voegen aan de limitatieve lijst van toegestane nevenfuncties bij de bestemming 'Agrarisch met waarden' in het bestemmingsplan 'Buitengebied, gras'?

Antwoord
Wij begrijpen de wens van de Midden-Delfland Vereniging om een moestuinderij of boomgaard expliciet te noemen als toegestane nevenactiviteit, maar wij vinden deze wijziging van het bestemmingsplan niet noodzakelijk. In het geval dat het bij een initiatief voor het aanleggen en gebruiken van een moestuinderij en / of een boomgaard gaat om gemeenschapslandbouw, dan is dit gebruik aan te merken als een sociaal-maatschappelijke nevenfunctie.

Als het gebruik voldoet aan de voorwaarden van het bestemmingsplan, dan kunnen wij hiervoor een omgevingsvergunning verlenen. Er is daarom geen aanpassing nodig van de bestemming "Agrarisch met Waarden" om dit soort initiatieven mogelijk te maken op een wijze die past bij het plangebied van het bestemmingsplan "Buitengebied Gras".

Vraag 3
Klopt het dat voorafgaand aan het vaststellen van de beleidsrijke omgevingsvisie 2.0 er kaders voorgelegd worden aan de gemeenteraad voor het omzetten van de bestemming 'gras' naar de bestemming 'open grondgebruik'?

Antwoord
Nee, dat klopt niet. Wij hebben op dit moment geen voornemen om de gemeenteraad voor te stellen de bestemming van het grasland in ons buitengebied te veranderen.

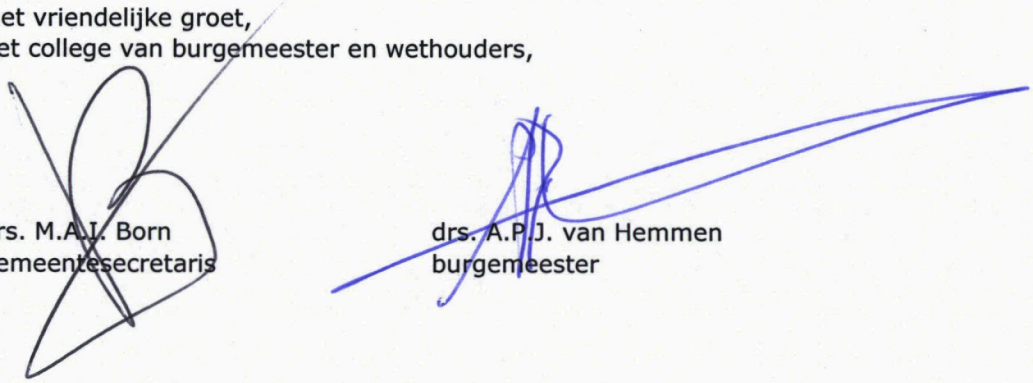
De gemeenteraad heeft op 26 maart 2019 de herziening van het bestemmingsplan vastgesteld. Wij zijn niet voornemens om het bestemmingsplan Buitengebied Gras nogmaals te herzien voordat de Omgevingswet in werking treedt. Ten aanzien van het veranderen van het ons ruimtelijke beleid hanteren wij als volgorde dat bij wezenlijke veranderingen van het beleid eerst de inhoud van de Omgevingsvisie wordt herzien en daarna pas de inhoud van het Omgevingsplan.

Vraag 4
Hoe gaat het proces rondom het opstellen en vaststellen van de beleidsrijke omgevingsvisie 2.0 verlopen?

Antwoord
Voor het opstellen van de Omgevingsvisie 2.0 bestaan nog geen concrete plannen. Het college bereidt een planning voor. We komen hier in het derde kwartaal bij u op terug.

Meer informatie
Heeft u na het lezen van deze brief nog vragen? Neemt u dan contact op met Guido de Bruijn van de afdeling Landschap, Wonen & Economie. Ik ben bereikbaar via telefoonnummer (015) 380 41 11 of via het e-mailadres gdebruijn@middendelfland.nl.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. M.A.J. Born
gemeentesecretaris

drs. A.P.J. van Hemmen
burgemeester

Midden-Delfland Vereniging *Samen voor een mooi landschap*

GEMEENTE MIDDEN-DELFLAND		Ontv.bev.
SECR.	INGEKOMEN OP	Afdoen door
KCC	12 DEC 2022	Kopie naar
Doc.nummer:		
Zaaknummer:		

College B&W gemeente Midden-Delfland

Onderwerp: verbreding van de bedrijfsvoering op veehouderijbedrijven (met name moestuinderijen)

Schipluiden, 7 december 2022

Geachte College van B&W Midden-Delfland,

De Midden-Delfland Vereniging komt op voor het open, groen en recreatief aantrekkelijk houden van het Midden-Delflandgebied voor de inwoners van de metropoolregio Rotterdam-Den Haag. Daarbij behoort het beschermen van het open cultuurhistorisch veenweidegebied met veehouderijen, aantrekkelijke natuur, karakteristieke kernen en bescherming en uitbreiding van de weidevogelstand. Dit belang, dat verder strekt dan alleen de gemeente Midden-Delfland, wordt breed onderschreven door alle gemeenten in en om het Midden-Delflandgebied. Voor de provincie Zuid-Holland is dit reden geweest om eind 2017 het Midden-Delflandgebied, op grond van de Wet Natuurbescherming, aan te wijzen als eerste Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) in Nederland. In 2017 startte de Gebiedstafel BPL met negen gemeenten, het Hoogheemraadschap van Delfland, de relevante terreinbeheerders, de Midden-Delfland Vereniging en LTO Noord - Delflands Groen. In 2021 kwam de Visie Gebiedstafel BPL Midden-Delfland uit en inmiddels wordt gewerkt aan het uitvoeringsprogramma. De Gebiedstafel is inmiddels (in ongewijzigde samenstelling) omgedoopt tot Landschapstafel.

Een groot deel van Midden-Delfland heeft een veeteelt bestemming, wat een open ruimte met grasland impliceert. Onze vereniging gelooft in 'behoud door ontwikkeling'. Of, met andere woorden, we kijken vooruit: wat is nodig voor een toekomstbestendig Midden-Delfland? Grondgebonden veehouderij is de grootste ruimtegebruiker en tevens de drager van de beoogde openheid van dit gebied.

Bottom-up: verbreding van de bedrijfsvoering

Behoud van openheid staat voorop, maar we zien ook dat verbreding van de bedrijfsvoering vaak wenselijk is om het maatschappelijk en economisch draagvlak overeind te houden en te verstevigen. Ruimte voor verbreding van de bedrijfsvoering binnen de bestemming grondgebonden veehouderij kan leiden tot meer flexibiliteit in bedrijfsvormen, meer betrokkenheid van omwonenden en meer biodiversiteit. En, heel concreet voor de individuele boer: verbreding van de bedrijfsvoering kan wenselijk zijn om een goed verdienmodel op te bouwen. We zien dat enkele agrarische ondernemers deze verbreding zoeken in onder meer voedselbossen en moestuinderijen. Dit kun je zien als bottom-up initiatieven met een maatschappelijke meerwaarde.

Dergelijke initiatieven voor productverbreding passen in de Visie Gebiedstafel BPL Midden-Delfland. Volgens deze visie wil de Landschapstafel ondernemers de ruimte bieden te zoeken naar "nieuwe verdienmodellen, nieuwe afzetgebieden, nieuwe producten, nieuwe samenwerkingsverbanden en

nieuwe korte ketens." De nabijheid van zo veel steden biedt daarvoor de nodige kansen. Denk aan het initiatief *Rotterdam de boer op!* waarin 19 partners werken aan winkelschappen met lokale, natuurinclusieve producten en boeren die daarvoor een eerlijke prijs krijgen.

Top-down: landschapsgronden

Ook overheden zoeken (letterlijk en figuurlijk) naar ruimte in omgevingsplannen om andere vormen van ruimtegebruik mogelijk te maken. Die gaan over vormen van natuurinclusief ruimtegebruik en meer in het bijzonder natuurinclusieve landbouw. Dit denkbeeld gaat rond onder het begrip 'landschapsgrond' en dient als mogelijk nieuw instrument om tussenvormen van natuur en landbouw mogelijk te maken. De dichotome bestemmingen 'natuur' en 'agrarisch' zijn daarvoor te beperkt. Ook binnen uw gemeente circuleert dit idee (memo Guido de Bruijn van 25 oktober 2022 over 'Landschapsgrond en het omgevingsplan').

Dit alles illustreert de behoefte aan nuancering van al te rigide bestemmingen: het staat nieuwe en gewenste ontwikkelingen in de weg. Ongetwijfeld zal deze discussie ook worden gevoerd in de Landschapstafel van het Bijzonder Provinciaal Landschap van Midden-Delfland. In deze brief beperk ik mij echter tot de wenselijke nuanceringen binnen de bestemming grondgebonden veeteelt en dan in het bijzonder de initiatieven voor moestuinderijen.

Initiatieven voor moestuinderijen

Het gemeentelijke bestemmingsplan van Midden-Delfland hanteert, op de locaties die nu in discussie zijn, randvoorwaarden uit oogpunt van ruimtelijke kwaliteit (waaronder *openheid*) en behoud van grasland voor de *biodiversiteit* in het algemeen en meer in het bijzonder *weidevogels*. Initiatieven voor moestuinderijen zouden, volgens de gemeente, strijdig zijn met deze randvoorwaarden. Wij denken echter dat dit niet het geval hoeft te zijn. Een moestuinderij heeft geen negatieve invloed op de weidevogels; de Stichting Vogelwerkgroep Midden-Delfland heeft dit schriftelijk bevestigd. Integendeel, een moestuinderij kan waarde toevoegen aan de biodiversiteit en interessant zijn voor weidevogels: de moestuinderij wordt 'gevoed' met organische vaste mest wat leidt tot een rijk bodemleven, wat weer een voedselbron is voor vogels. Ook leidt dit tot een betere bodem waarop veel soorten groeien en bloeien. Dit trekt insecten aan die op hun beurt voedsel zijn voor weidevogels en kleine zoogdieren. Ook draagt een rijk insectenleven bij aan de bestrijding van plaagsoorten.

Behoud van grasland is een argument vanuit cultuurhistorische overwegingen. Voor een goede cultuurhistorische afweging moeten we verder kijken dan de huidige toestand. Het boerenland van voor de Tweede Wereldoorlog toonde veel meer diversiteit dan nu. Het boerenbedrijf was vaak een gemengd bedrijf met koeien, varkens en kippen, en vaak ook met verschillende akkerbouw, fruitteelt en vollegrondtuinbouw. Dat beeld zien we ook in Midden-Delfland: langs ontsluitingswegen was er veel meer dan nu een grote variatie aan houtige- en eenjarige gewassen. Dat kwam omdat deze grond dicht bij huis lag én veelal omdat de grond daar geschikt was voor fruitbomen en tuinbouwgewassen omdat wegen werden aangelegd en boerderijen gebouwd op de hoger gelegen en zandiger kreekruggen.

We concluderen uit het bovenstaande dat moestuinderijen kunnen bijdragen aan de biodiversiteit en aan de landschappelijke kwaliteit, mits deze passen in de landschapsstructuur, bijvoorbeeld door ze zoveel mogelijk langs de linten aan te leggen, wat ook logisch is gezien de bereikbaarheid. Het belang van moestuinderijen gaat echter nog verder dan dit: het past in een trend die nu is ingezet.

Potenties voor milieu, consumenten en verdienmodellen

De maatschappij stelt inmiddels andere eisen aan de landbouw. De EU en de Nederlandse overheid streven naar minder milieubelasting en meer circulariteit in de agrarische bedrijfsvoering. In recent beleid van LNV wordt dit omschreven als Kringlooplandbouw, waarbij -in een gebied- de kringloop van aanvoer van veevoer en (kunst)mest in overeenstemming moet zijn met de afvoer van organische mest en restproducten, waardoor de belasting van bodem, water en lucht ter plaatse minimaal is. We vatten dit samen met 'streven naar korte ketens'. Ook de provincie Zuid-Holland

streeft - uit oogpunt van klimaat, economie en milieu - naar korte ketens. Een moestuinderij draagt daaraan bij omdat een deel van de mest van het vee kan worden gebruikt in de moestuin. Restproducten van de moestuinderij zijn op hun beurt voer voor het vee. Korter kan de kringloop niet worden.

Een moestuinderij brengt consument en producent dichter bij elkaar. De Provincie Zuid-Holland is voorstander van het beleidsconcept *Community Supported Agriculture (CSA),* waarin consumenten en de boer een samenwerking aangaan en verantwoordelijkheden, risico's en opbrengsten delen. Dit levert boeren een alternatief verdienmodel en vergroot bij consumenten de betrokkenheid bij voedselproductie. Ook de Landschapstafel van het BPL onderschrijft dit: in hun *Visie Gebiedstafel BPL* staat dat de aandacht uitgaat naar "jonge boeren die werken aan toekomstgerichte verdienmodellen" en "nieuwe samenwerkingsverbanden en nieuwe korte ketens".

Verzoek van de Midden-Delfland Vereniging aan de gemeente Midden-Delfland

Wij vinden met bovengenoemde argumenten dat een moestuinderij (onder voorwaarden) past in het landelijk gebied van Midden-Delfland en vragen de gemeente de formulering in het bestemmingsplan zodanig te interpreteren dat een moestuinderij op grasland - onder heldere en relevante voorwaarden - mogelijk wordt gemaakt.

Op dit laatste gaan we nog iets dieper in: moestuinderijen worden nu niet genoemd in de limitatieve lijst van toegestane nevenfuncties bij de bestemming 'Agrarisch met waarden' in het bestemmingsplan 'Buitengebied, gras'. Dit heeft geleid tot vervelende discussies met initiatiefnemers. Dat is jammer, omdat innovatie zo in de kiem wordt gesmoord. Wij vragen u de huidige formulering bij de bestemming grondgebonden veehouderij aan te passen, dan wel de limitatieve reeks met mogelijke uitzonderingen daarop, uit te breiden, waardoor boeren hun bedrijfsmodel kunnen verbreden met teelten waar vraag naar is en die bijdragen aan landschap, natuur en milieu. Uiteraard is dat laatste een verantwoordelijkheid van de gemeente: een moestuinderij is landschappelijk en maatschappelijk maatwerk. In de bijlage onderaan deze brief noemen we enkele randvoorwaarden die van belang kunnen zijn.

De Midden-Delfland Vereniging ziet met belangstelling uw reactie op dit verzoek tegemoet. Indien nodig is de vereniging bereid dit verzoek nader toe te lichten.

Hoogachtend,

Koos Karssen, voorzitter Midden-Delfland Vereniging

Bijlage

Randvoorwaarden aan moestuinderijen

Uiteraard moeten er aanvullend op het bestemmingsplan randvoorwaarden worden geformuleerd voor een moestuinderij. De Midden-Delfland Vereniging formuleert op basis van de huidige inzichten de volgende voorwaarden:

- De tuinderij ligt in de nabijheid van de opstallen en de erfbeplanting – dus geen verstoring van zichtlijnen
- De weidevogels mogen niet negatief worden beïnvloed
- Het grondwater op veengronden wordt niet verlaagd om CO_2 uitstoot door oxidatie te voorkomen
- De tuinderij wordt biologisch beheerd: geen bestrijdingsmiddelen die in het oppervlaktewater terecht kunnen komen
- Geen onttrekking van grondwater
- Er worden geen of nauwelijks hoge gewassen geteeld, denk aan maximaal 5% van de oppervlakte met een hoogte van 1,5 – 2 m
- Opstallen zoals schuurtjes, kasjes of platglas zijn niet toegestaan. Hooguit een container (20 ft-14 m2) voor gereedschap en materialen. Deze zal zo dicht mogelijk bij het erf moeten worden geplaatst.